

Naujienu Antroji Dalis

NR. 800

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

ALFONSAS NAKAS

ŠEŠTASIS VARPAS

Prieš akis kraujo ir pieno spalvos viršeliu naujasis "Varpas". Jis pažymėtas Nr. 6, leidimo metai — 76 ir data — 1965. Iš tiesų knygos formos 168 puslapių šis Varpininkų Filisterių Draugijos leidinys ir pasirodė 1965 m. gale, o tik į mano rankas pateko mėnesiu pavėlavęs. Prieš pradėdamas žvalgytis po jo vidų reikia prisiminti, kad "Varpas" Nr. 5 išėjo 1963 m. pirmoje pusėje, taigi prieš beveik 30 mėnesių ir kad jame buvo 277 puslapiai. Tada vyr. redaktorius buvo dr. Juozas Pajaujis, o dauguma straipsnių buvo tokie ilgi, kad panesėjo į ištisas studijas ar disertacijas. Dabartinį "Varpo" numerį redagavo Antanas Kučas. Puslapių skaičių daugiau kaip trečdaliu sumažinęs, naujasis redaktorius vistiek davė progą pasireikšti nemažesniai skaičiui bendradarbių.

Pirmasis straipsnis yra A. Kučo "Ko laikas nekeičia". Tai stiprus sukultūrmainėjusių inteligentų pabarimas, ypatingą dėmesį kreipiant į paskutinį šviesos - Santaros suvažiavimą ir jo kalbėtojus. Štai, pora charakteringusių citatų:

"Taip vadinamos trisdešimtųjų ar keturiasdešimtųjų metų generacijos gali rasti mūsų praityje daug ryškesnių laisvės idealui pasiaukojimo pavyzdžių, negu žygyje į Alabamą. Mums naujų mitų kurti nereikia: užtenka sekti tuos, kuriuos jau turime. Tiek mirusių, tiek ir mūsų tarpe begyvenančių. Tik gaila, kad kaikurie jaunosios kartos vadovai, dabar save net liberalais besivadina, dažnu atveju nėra atviri tiesai ir sąmoningai nutyli arba iškraipo nepriklausomos Lietuvos lakotarpį, ypač tą jojo dalį, kurioje demokratija, liberalizmas ar socializmas buvo už įstatymo ribų".

Ir straipsnio gale:

"Girdime užmetimus, kad Lietuvos atžvilgiu, vesdami jos išlaisvinimo akciją, esame konservatyvūs, konformistiški, nesugebame realiai pažvelgti į gyvenimą. Bet ar gali pasenti laisvės siekimas? Ar yra kas modernaus tame, kad kiek sugebame ir įstengiame, organizuotu būdu siekiame tautai nepriklausomo gyvenimo savo žemėje?"... "Tai, kas įvyko Termopiluose, ties Daugpiliu ar Giedraičiais, užšalusiu Suomijos ežerų pusnyuose ar Budapešto gatvėse — įvyko dėl tos pačios vertybės, kurios laikas nekeičia".

Sekančiu rašo dr. Juozas Pajaujis: "Tikrasis laisvės kovų vadas Lietuvai lemiamą valandą". Išvalus skaitytojas jau naujaučia, kas tas laisvės kovų vadas. Žinoma, kad Mykolas Sleževičius. Straipsnis gerokai pa-

remtas datomis ir vardais. Nežinau, ar kas šiame straipsnyje visiškai naujo pasakytą, bet jeigu čia ir anksčiau skelbti faktai būtų kartojami, vis dėlto yra nepaprastai malonu prisiminti tikruosius didvyrius ir nemalonu prisiminti tikruosius silpnuolius. Ir šiame str., ir vėliau dviejuose kituose yra parodomi "tautos vado" bėgimai į užsienį, kai tik tautai pavojus grėsė. M. Sleževičius gi prie valstybės vairo stoji kaip tik tuomet, kai niekas to vairo nebenorėjo imti, ir jį paėmęs išvairavo pro didžiausias uolas. Str. rašytas M. Sleževičiaus 25-rių mirties metinių proga ir dėl "Varpo" neperiodiškumo taip ilgai pralaukėtas.

Į 24—26 puslapius sutalpintas Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos Centro Komiteto atsišaukimas, datuotas 1965 m. birželio 5 d., liečiąs 25-rių Lietuvos okupacijos metų sukaktį. Man regis, kad jei jau šita dėjo, tai turėjo talpinti pačioje metraščio pradžioje ar pačiame gale, su atitinkamu redaktoriaus priedašu.

Straipsnyje "Rusinio taktika ir priemonės" Vanda Sruogienė meta pirštinę į okupanto veidą. Pedagogės ir istorikės V. Sruogienės straipsniai visada įdomūs, nesvarbu kokia tema ji berašytų. Ir čia, suskirsčius į 7 skyrelius, ji duoda bolševizmo Lietuvoje skerspūvį ir dar prideda apie rusus apskritai. Štai, skyrių pavadinimai, iš ko galima apčiuopti rašinio griaučius: 1. Žvilgsnis į bolševizmo siekius praityje, 2. Sovietinių respublikų fikcija, 3. Kolonizacija, 4. Rusifikacijos tikslai ūkio planavime, 5. Tautinio charakterio naikinimas, 6. Rusinimas kultūros srityje ir 7. Baltieji rusai pritaria bolševikų imperializmui. Straipsniui naudota tuzinas šaltinių, kurie gale yra nurodyti. Visi kaltinimai bolševizmui išdėstyti labai ramiai, nesijaudinant, užtat skaitytoją dar labiau veikia savo įtikimumu.

V. Čižiūno str. "Idėja ir veiksmai" su antrine antrašte "Varpininkų tautinės ideologijos bruožai" dar kartą grįžta į varpinink didybės laikus XIX šimtmečio gale ir Lietuvos nepriklausomybės pradžioje. Šalia prabėgomis paminėtų kelių kitų, čia daugiau iškeliami du patys didieji varpininkai, dr. Vincas Kudirkas ir Mykolas Sleževičius. Tik priešingai kitiems dviem savo kolegom, V. Čižiūnas "tautos vadą" bando nubalinti, rašydamas, kad "...1918 m. pabaigoje Valstybės Tarybos prezidentu pirminkas Antanas Smetona, ministeris pirminkas Augustinas Voldemaras ir finansų ministeris Martynas

(Nukelta į 2 psl.)

Anglijoje "Dr. Fausta" vaidino Elizabeth Taylor ir josios vyras Burton. Artistei nereikėjo nei vieno žodžio tarti. Ji turėjo tikrai parodyti savo grožį ir leisti vyrui keturis kartus ją pabučiuoti.

DVOKIANTI KLEBONIJS ATMOSEFA KUN. A. STANIUKYNO MONOGRAFIJOJ

Purvina, kurčia ir girta šeimninė vis prašinėjo pinigų "ant dešrų"...

Nemažai mūsų tautiečių yra lietuvų istorijos vardu, sakydamas: "Kai kas tą žmogų (J. Antanas Šliūpa) vadina lietuviybės žadintoju". Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, lietuvių istorija tegali jį pavadinti tik bedievybės platintoju".

Medžiagą surinko ir knygą parašė dr. Antanas Kučas, po šio karo į Ameriką atvykęs. Spausdinta Italijoje.

Apie vieną asmenį, kunigą Antaną Staniukyną, prirašyti didelę knygą, kad ir mokslo laipsnį turintis autorius nepajėgė, tad jis pradeda, kaip sakoma, "nuo Adomo ir Jievos", — nuo lietuvių išeivių Amerikon keliavimo bei kaip čia jie kūrėsi, steigė susivienijimus, parapijas, salūnus, spaudos leidyklas ir kt. Apie tuos pačius emigrantų vargus ir džiaugsmus bei savitarpio peštynes dr. Kučas yra rašęs ir kitose knygose, kuriose žvelgė į Amerikos lietuvių gyvenimą. Tad A. Staniukyno biografijoje autorius pasikartoja.

Aklas aklo toli nenuves. Dr. Kučas bando vesti — prisistato besąs aklas lietuviybės darbą vertinti. Visiškai suprantama, jog dr. Jonas Šliūpas kritikuotinas, bet dr. A. Kučas keliais sakiniais nurašo Joną Šliūpą į tautinius nuostolius, net pakaltindamas, jog ir dabar dėl šliūpo veiklos dar esą Amerikoje lietuvių, kurie neužjaučia Sibire kančiamų lietuvių, o garbina bu-delius bolševikus. Dr. Kučas išdidžiai kalba visos Amerikos

Šitokie dr. Kučo žodžiai yra prasilenkimas su objektyvia tiesa. "Aušros" redagavimas, pirmosios lietuvių abėcėlės paruošimas ir šliūpo kova prieš "unijinius" lenkomanus dr. Kučai yra arba niekas arba jis to nė nežino — akiai dėsto. Lietuvių Enciklopedija rašo, jog dr. Jonas Šliūpas mokslą baigęs Amerikoje iš vietos į vietą kraustėsi gyventi ne pelningesnės vietos ieškodamas, bet dėl lietuviškos veiklos.

Dr. Kučas žino, jog Šliūpas su kunigais kovojo, bet "nežino" su kokiais. Dr. Šliūpas mokėjo rasti bendrą kalbą lietuvių labui ir su kunigais, bet Amerikoje jis susikirto su lenkomanais kunigais, kurie palaikydami lietuvių nutautinimą, siekė visai tuometinei visuomenei vadovauti. Lietuvių Enciklopedijoje rašoma, jog Amerikoje J. Šliūpas plakė lietuvių katalikybę dėl jos unijinės (lenkiškos) kilmės, dėl jos labai teberyškos baudžiavinės ir prietarinės dvasios, bet kartu rūpinosi ir lietuvių parapijų steigimu ir kvietė atvykti kunigą A. Burbą lietuvių tautinei dvasiai žadinti ir ugdyti.

(Nukelta į 2 psl.)

ŠEŠTASIS . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

Yčas išvyksta į užsienį Lietuvos pripažinimo ir finansinės paramos reikalais". Apie A. Smetonos pirmąjį pabėgimą vėliau Mečys Mackevičius rašydamas cituos prelatą M. Krupavičių, nusistebintį negirdėtu istorijoje dalyku, jog beveik visa vyriausybė važiuotų į užsienį dėl paskolos gavimo, juoba, kad ten jau anksčiau darbavosi nusiūsti žmonės.

Gražų atsisveikinimą "Varpo" šeštasis numeris paruosė didžiajam lietuviui ir didžiajam socialdemokratui Steponui Kairiui, skirdamas net 30 puslapių ir talpindamas penkių stiprių autorių straipsnius: dr. J. Pajaujo, dr. J. Gimbuto, Juozo Audėno, jau mirusio Henriko Blazo ir dr. Jono Puzino. Iki bus išleista St. Kairio plati monografija, šis penkiaaukštis straipsnis apie velionį bus laikinuoju paminklu. Jau mačiau kitus laikraščius šią puikią straipsnių seriją perspausdinusius.

Skaityti mokantiems ir galintiems didelį įspūdį padarys Juozo Audėno "Artojo būklė kolchoze". Tai skaičių ir skaičių ir skaičių pynė. Ir tuos skaičius beskaiciuojant kūnas pagaugais nueina vien pagalvojus, į ką raudonoji baudžiava yra nusigyvenusi! Paskaitykime tik apie darbdienius, apie eilinio žemdirbio atlyginimą, apie pensijas! Dar kas labai gera J. Audėno straipsnyje, tai, kad jis visus daiktus vadina tikraisiais vardais, nerasdama vietos (išskyrus citas) nei "taryboms", nei "kolūkiams", nes sovietai su tarybomis nieko bendro neturi, neigti kolchozai su kolūkiais. Tik okupantų vergai yra priversti tėvynėje ne tik taikyti tuos gremėzdiskus naujadarus, bet dar jiems ir visokius raudonus pavadinimus suteikti. Labai gaila, kad, redakcijoms prižiūrėti nespėjant, mūsų patriotinė spauda šiame krašte dažnai tos bolševikų šukšlės prasi-veržia.

"Netikras portretas", Mečio Mackevičiaus str., kritiškai pačiapinėja Aleksandro Merkelio rašyta Antano Smetonos monografiją. Pas mane Smetona dar guli neskaitytas, bene dvidešimties knygų šūstyje. Bet recenzijų tai jau prisiskaičiau apščiau. Jos visos viena už kitą kritiškesnės. Didžiausią įspūdį iki šiol buvo padarę Jono Augustaičio recenzija Naujienose, kuri, kaip žurnalistas šedevras, nepaprastai kruopščiai dokumentuotas, yra vertas premijos. Ne ku menkesnė ir M. Mackevičiaus recenzija. Ir... vargas "vadui", vargas jo liaupsintojams! Gero žodžio nei giriamajam, nei giriančiam jau niekas neranda. M. Mackevičiaus recenzija persispausdintina visoje periodinėje spaudoje, lygiai kaip ir J. Augustaičio, kad bent prieš senatvę karštiesiems tautininkams truputį galvelės ataušintų! Štai, tik pora aštresnių citatų, iliustracijai:

"Po kiekvieno ruošto perversmo vieni kariškiai buvo degraduoti ar iš kariuomenės pašalinami, kiti, palankūs Smeto-

nai, duosniai iškeliami. Ir taip duosniai, kad po kiekvieno sukilimo mūsų mažas kraštas vis daugiau juto generolų ir pulkininkų infliaciją. Viso to pasekmėje kariuomenė buvo gerokai demoralizuota, krašto gynimo reikalai apleisti. Tai tragiškai paaikškėjo Lietuvai lemtingomis dienomis".

"Valstybės vyras, kuris dėl tariamo komunizmo pavojaus panaikino konstitucinę - demokratinę santvarką, o tikram komunizmo pavojui atėjus, kapituliavo, ir, nei žodžio tautai netaręs, pabėgo. Žodžiu, visais kritiškais tautai atvejais, kada turėjo pasireikšti vilstybės vadas, jis sugniuždavo".

Algirdas T. Antanaitis, straipsnyje "Siūlau išdidumo kupiną egzilę", antrine antrašte "Algimanto Mackaus poezijos pagrindiniai motyvai", padarė mirusio gambiaus janosios kartos poeto kūrybos skerspūvį. Kad šio ir nepalyginsi su R. Silbajorio literatūros kritikos straipsniais, visgi panagrinėta ir pakeudenta gana įdomiai. Be manieros, tiesa, neapsieita ir keletas gramatikos klaidų įvelta. Kas liečia manierą, tai štai, kad ir šis spygliadygliškas sakinytis:

"Su giliai patriotiška, dualistiškai kontradikcine antrojo rinkinio užsklanda (Lietuva) kristalizuojasi ir neornamentuotoji kalba, kurios centre ne sykį išdidžiai atsistos neįaukiai negyvas daiktavardis, kuris su gausybe kilniosios poezijos scenoje neįprastai grubių, netašytų būvardinės giminės palydovų talka visiškai išstumtoms veiksmožė, arba paliks jį leisgyvį, dūstantį, sustingusi oro begaudančia būrna:" (toliau seka poezijos citata).

O kai dėl kalbos klaidų, tai ir šis "Varpas", kaip ir visi kiti JAV lietuvių leidiniai, neišskiriant ir LE spaustuvėje rinkytų, knibždėte knibžda spaudos netaisyta korektūra. Tik, vargu ar galima korektūrai prikišti rašymą "devynių", trijų" (119 psl.), vėl "devynių", bet jau ir "devynerius" (121 psl.), visur turint galvoje metus. Ne vienas tik A. T. Antanaitis, pastebiu jau eilę jaunesnių literatų ir žurnalistų nebevarsto nei devynerių durų, nebemūvi nei vienerių kelnių. O "gėdi", "gėdėjo", "gėdėjime" — su "ė" (siaurąja) pirmame skiemeny marguliuoja visas straipsnis. Dieve gink, nesikabinėju čia specialiai prie A. T. Antanaičio ir nesistengiu žeminti jo str. vertės. Tik radau gerą progą atkreipti dėmesį į korektūros ir ne korektūros klaidas.

Tiesiog meistriška ir literatūriškai vertinga yra Henriko Blazo humoreska "Keturi antagonistai" — "Kazio Binkio, Juozo Herbačiausko, Balio Suogos ir Juozo Tumo-Vaižganto susitikimas". Šiuo memuariniu straipsneliu velionis Henrikas Blazas tartum dar kartą šyptelėjo, mirtelėjo akimi, ir nuėjo į amžinąjį susitikimą su anais keturiais. Beje, be jokio paaikškinimo redakcija čia klaidingai praleido "Vaišgantą" vietoj "Vaižganto".

Dr. Kazys Karvelis, "Varpo"

Nr. 5 išėjęs su socialinės politikos studija, šį kartą duoda trumpą okupuotos Lietuvos kultūrinių vertybių apžvalgą, pavadindamas "Lietuvybės spinduliai iš anapus". Beje, ir dr. K. Karveliui primintini "jau penki metai" ir "po keturių metų". Šiaip gi, parinkta daug faktų apie literatūrą, dailę, architektūrą ir t. t. Toliau dar keletas trumpų dalykėlių: M. M-ius "Kapituliacija Maskvai" taikliai ir vertai užduoda per nosį prof. dr. J. Greimui; "Skardus balsas už Lietuvą" — tur būt, redaktoriaus, keli žodžiai, išgiriantys lapkričio 13-sios žygį į JT; K. Ks. trumpai pamini Mariją Mackevičienę - Slezevičiūtę.

Seka vėl L. G. didesnė recenzija "Fragmentuotos rezistencijos veikalas", panagrinėjanti N. E. Sūdūvio knygą "Vienų vieni". Labai teisingai prikišamas Sūdūvio vienašališkumas. G. J. Lazausko memorialinis straipsnelis apie dr. Vincą Tercijoną. Vėl M. M-iaus "Lietuvių Frontas ir Vliskas" paliečia LF bičiulių nusistatymą Vlisko atžvilgiu. Tarp kitko, autorius cituoja "Į Laisvę" pasigyrimą Connecticut'e organizuotom politinėm demonstracijom ir Čikagoje — meninių laisvės kovotojų pagerbimu. Apie demonstracijas aš nežinau, bet dėl laisvės kovotojų garbei ruošto koncerto, tai pasigyrimas frontininkų yra tuščias. Jį rengė Čikagos Lietuvių Opera ir talkino visi lietuviai. Kaip tik man prašant, rengimo k-to spaudos k-jos pirmininkas isakmiai pabrėžė, kad reikalas nėra frontininkų. Daugelis pradžioje, mat, klaidinosi, kad frontininkai pirmieji paskyrė nebepamenu kokio dydžio piniginę auką. Tegu "Į Laisvę" tokį tuščią pasigyrimą kuo greičiau atšaukia.

Paskutiniuose trijuose puslapiuose A. Kučys užduoda per galvą Henriku žemeliui už spaudos niekinimą referatė šviesos-Santaros suvažiavimo metu skaitytame (tokį pat referatą H. Žemelis metais anksčiau skaitė ir Detroitė!); taria a. a. Henriku Blazui; taria žodį skaitytojui.

Reikėtų dar kritiškai išsireikšti dėl straipsnių sugrupavimo. Reikėtų dar "patarti" porą-trejetą puslapių gabaliukščių visai išmesti. Bet gi šaukštai jau po pietų. Bendrai, skaitytojau, kaip matai, šeštasis "Varpas" yra didelis ir skardus. Verta jį įsigyti, perskaityti, ir į lentyną pasidėti. Beje, dėl viršelio — tai niekaip jo neperpratau. Svarbiausia, ta keista, išblukusio kraujo palšai rausva spalva. Gal galėjo dailininkas ar redaktorius paaikškinti, ką viršelis reiškia? Bet ir čia jau post factum.

VARPAS, neperiodinis leidinys. Leidžia Varpininkų Filisterių Draugija. Redakt. Antanas Kučys. Viršelis — Broniaus Murino. Administr. Tito Briškaičio adresas: 1214 N. 16th Ave., Melrose Park, Ill. Kaina — 2 dol.

— NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 19, 1966

DVOKIANTI . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

Kokių anais laikais yra buvę klebonijų, puikiausią pavyzdį pateikia pats kun. Staniukyno monografijos autorius. Kunigas J. Kuras, aplankęs kunigą A. Staniukyną pirmojo kunigavimo vietoje Seinų vyskupijoje, kur radęs pasibaisėtinų dalykų. Klebonas buvęs senas ir suvaidėjęs, bet labiausiai kunigui Kurui pasibaisėjusi klebono šeimininkė — visa purvina, kurčia, girta ir vis prašinėjanti pinigų "ant dešrų" . . . Toj klebonijoje gyvendamas, kun. Staniukynas vis meldęs Viešpatį išstvermės, kad pajėgtų nors kiek praskaidrinti tą dvokiančią atmosferą . . .

Šiandien dr. Kučas be nuodėmės rašo, o Liet. Katalikų Mokslo Akademija spausdina, apie pasibaurėtiną klebonijos šeimininkę, apie dvokiančią klebonijos atmosferą, bet jei panašius dalykus viešumon kėlė šliūpas, kovodamas su kunigais tamsuoliais lenkomanais, tai dr. Kučas vienu brūkšniu visą šliūpo veiklą į minusą sutalpina.

Kun. Staniukyno monografijos autoriui kunigas Varnagiris, su kuriuo šliūpas ir bendravo ir kovojo, ir šiandien tebėra geru pavyzdžiu minėtinas kunigas, nors nusibodus kunigauti Varnagiris kunigystę metė ir paliko parapiją visai be kunigo. Be abejo, šliūpas negražiai rašė, jog kunigus varpinyčioj reikia pakarti, bet toks buvęs narsus lietuvių tarpe veiklus lenkomanas kun. Mašiotas, kuris pats ant moters kaklo "pasikorė" — už celibato nelaiškumą jį vyskupas iš kunigų išmetė. Kitas šliūpo kovų partneris, daug lietuvių visuomenėje veikęs, kunigas dr. Juodišius nepadorų gyvenimą vedė ir jį vyskupas už nekunigišką elgesį suspendavo. Tokių kunigų dr. Kučas "nežino", bet juos žinojo didelis lietuvis patriotas kunigas Burba, kurs kaip ir J. šliūpas, įspėjo Amerikos lietuvius saugotis nedorų kunigų.

Kunigas A. Burba 1890 m. spalio 21 d. "Vienybėje" apie kun. dr. Juodišius šitaip rašė: . . . "turime savo rankose davodus, apie tokias baisingas pa'istuvystes šito žmogaus, kad dyvyties reikia iš mūsų žmonių kantrybės, kurie iki šiol duod'si jam save prigaudinėti. Yra pavojingesnis už ex-kunigį Varnagirį, nes nusipirkęs už žmonių pinigų bažnyčią Brooklyne, stengiasi apversti prie įnario naujos viros" . . .

Kun. Burba aprašo, kaip elgėsi kun. Juodišius, kai jis atvyko į Mahanoju už m'ni kunigo vietą. Apsinakvoies kun. Juodišius pas smūklininka Zabliacką. Naktį girtas isirioglinęs į tarnaitės kambarį, bet ten atsitiktinai pati šeimininkė miegojusi ir kunigėlio aržumui nedavusi valios. Kun. Juodišius supykęs, rėžęs ranka ir sukruvinęs Zabliackienę. Supratęs negerai pasielgęs, išdūmęs iš Mahanojaus, kunigo vietos ten atsisakydamas.

Kunigas Burba matė ir kan-

(Nukelta į 3 psl.)

DABARTINIAI SUSIRŪPINIMAI DĖL GIMDYMŲ KONTROLĖS

Ir šiais laikais tenka nugirsti kai kurių mokslininkų pareiškimus, kad mūsų pasaulio žmonių daugėjimas sudaręs pavojų ateičiai, nes kai po keliolikos metų žmonių kiekis žymiai padidės, tai negalima būti visa tai suderinti su natūraliais žemės resursais (ištekkliais). Girdi, du trečdaliai pasaulio gyventojų jau ir dabar negauna pakankamai maisto, todėl po kokio šimto metų teksią didesnei daliai žmonių badauti. Anot tų mokslininkų, jau dabar būtų gerai padaryta, jei būtų suorganizuota gimdymų kontrolė.

Jei dėl tokių iškeltų klausimų pažvelgtume į praeitį, tai pastebėtume, kad daugiau kaip prieš šimtą metų taip pat yra buvę panašių susirūpinimų. Pavyzdžiui, anglų ekonomistas Malthus Thomas Robert (1766—1834) buvo pagarsėjęs savo tvirtinimais, kad žmonių laukias didelis vargas, jei prieauglis nebūsiąs kontroliuojamas. Ir šis mokslininkas siūlė gimdymų kontrolę tam tikras prevencines priemones: moralinį susilaikymą, vėlybas vedybas, selibatų (vedybinių gyvenimų). Maltusas įrodinėjo, kad žmonių skaičius auga daug greičiau, negu maisto ištekkliai, o kai žmonių dar daugiau po kokio šimto metų priaugsią, tai teksią visiems dideli skurdą kęsti. Toji Maltuso teorija surado nemažą šalininkų, kurie buvo susizavėję tokiais įrodinėjimais, ir jie buvo vadinami maltusianizmo šalininkais, arba maltusianistais, o paskutiniai laikais jie buvo vadinami neomaltusianistais.

Jei pažvelgtume dar į tolimesnę praeitį, turėdami galvoje žmonių gyvenimą ne prieš kelis šimtus, bet prieš keletą tūkstančių metų, kada žmonės dar nesugebėjo visako prisilauginti ir mėsavo daugiausia tais produktais, kurie pačioje žemėje arba žemės paviršiuje susidarydavo, tad ir tais laikais vienur kitur tekdavo žmonėms, nors jų ir nedaug buvo, šiek tiek badauti. Tais laikais užtekdavo žmonėms to maisto, kurį paruošdavo pati gamta. Visokios uogos, visokie vaisiai patys užauga, o visokie žvėreliai ar paukščiai paprasčiausiu būdu būdavo sumedžiojami ir paskui pagaminami suvalgymui. Tai gi nereikėdavo savo priemonėmis paruošti kokius nors gyvūlių, ar paukščių, ar kokių nors augmenų didesnę priauginimą. Kiek vėliau toje žiloje senovėje žmonės savo pastogėje šį tą užsiaugindavo, bet daugiausia sau maistą imdavo pačios gamtos paruoštą. Ir tais laikais to maisto kartais pritrūkdavo ir tada kai kas sakydavo, jei, girdi, visur žmonių padaugėsią ligi kelių milijonų, tai teksią visiems bada kęsti. Tai gi panašios kalbos apie maisto nepriteklį buvo kartojamos visais laikais, nors tais praecities laikais žmonių žemėje buvo daug mažiau, negu šiais laikais. Trumpai sakant, visokio maisto nepriteklį pasireikšdavo ypač tada,

kada visame pasaulyje gyveno keturis ar penkis kartus mažiau žmonių, negu dabar.

Jei dabar vėl imama kalbėti, kaip kad seniau, apie žmonių prieauglio pavojų, tai atrodo, kad šiais laikais visose žemės dalyse žemės ūkis tvarkomas kaip reikiant. Bet kai tenka kam nors paskubomis pasivažinėti po įvairias mūsų žemės vietas, tai tenka aiškiai pastebėti,

(Tęsiny 4-me pusl.)

DVOKIANTI ...

(Atkelta iš 2-ro pusl.)

trybės pritrūkęs ėmė savo profesijos žmonių nedorybes viešumon kelti. Dr. Kučas rašo apie dvokiančią klebonijos atmosferą, tad kodėl negalėjo tokius dalykus kelti šliūpas? Dr. Kučas perspausdina suradęs ir Lietuvos teismo sprendimą, kuriuo dr. šliūpas nubaustas už religijos įžeidimą, bet istorikas Kučas neieško vyskupijose padarytų sprendimų, kuriais už religijos įžeidimą eilė lietuvių kunigų iš kunigystės išmesti. Kodėl dr. Kučas nepastudijuoja: ar nebus toji nekunigiška kunigų veikla prisidėjusi prie priperėjimo tokių žmonių, kurie šiandien komunistinius budelius garbina? Kodėl į rimtus istorikus pretenduojantis Lietuvos mokslo instituto auklėtinis vien tik šliūpą kaltina? Tur būt, dėl to, kad tas istorikas yra aklas fanatikas.

Atzagareivių anais laikais buvo tiek kunigų, tiek ir civilinių žmonių. Pažangos daugiau atsiekė tie, kurie skaitė raštus — knygas ir laikraščius — nepaisydami ar tie raštai turi ar neturi aprobatą tokio „cenzoriaus“, koku dėjosi kun. dr. Juodišius. Dr. Kučas aprašo, kaip kun. Staniukynui organizuojant lietuvišką vienuolyną jis girdėdavęs atzagareiviškų „zuržėjimų“ bei replikų: „Kokios iš mergų gali būti mokytojos!“. Į „pažangiuosius“ ar laisvamanius dr. Kučas įrikiuoja tik tuos, „kuriems dorovės principai buvo persunkūs“, šitaip apie laisvamanių dorovę nukalbėjęs, dr. Kučas monografijoje pateikia keletą pavyzdžių, kaip elgėsi tie, kuriems dorovės principai nebuvo persunkūs, vadinasi, kaip elgėsi praktikuojantieji katalikai. Štai keletas jo išspausdintų katalikiškosios dorovės išdaigų:

Lenkai katalikai kunigui Juškevičiui už lietuvišką pamokslą išdazė langus ir jį išvijo iš parapijos, kurią jis Chicagoje buvo įsteigęs. Išdaužyti kunigo langai Shamokine ir Naticoke; o kai kunigas Juškevičius buvo palaidotas lenkų katalikų kapinėse, tai ir po mirties ramybės neturėjo. „Dorovingi“ katalikai lenkai „litvino“ kūną priverstė iškasti ir palaidoti vokiečių kapinėse. Katalikiškų muštynių buvo ir Lietuvoje, — kai kurias dr. Kučas aprašo. Dėl įvairių negerovių dr. Kučas vien tik šliūpą ar jo rėmėjus kaltės būta, kad nevien tuometi-

niam kunigui dorovės principai tikrai buvo persunkūs, to monografijos autorius nežino.

Kas domisi anų laikų Amerikos lietuvių gyvenimu, tas žino, kad ir kunigai tarp savęs baisiausiai riejosi. Aiškiausias dokumentinis pavyzdys yra „Miluklajada“, dvidešimt trijų kunigų pasirašytas kaltinimas kunigui Milukui. Dr. Kučas rašo, jog „Draugo“ redaktorių kunigą Kaupą „ypatingai graužė visokios intrigos ir šmeižtai“ ir dėl to jis daugelį kartų prašė iš redaktorių atleidžiamas.

Kodėl istorikas Kučas plačiau nepanagrinėja tų faktų, jei jam istorinė tiesa rūpi? Negi ir „Draugo“ redaktorių šliuoptarinių intrigos graužė? Manytina, jog ne šliūpo kaltės būta, o pačių katalikų intrigos „Draugo“ redaktorių taip veikė, kad net atsistatydinti prašydavo. Istoriai Kučas tų dalykų neperžvelgia, tur būt, baiminasi pamatyti, jog ir pačių katalikų kunigų tarpusavio barniai prisidėjo prie pridaigavimo žmonių, kurie ir šiandien bolševizmą garbina. Kunigą Staniukyną aprašydamas, autorius sako, jog išsikyręs šis kunigas iš kitų ano mefo kunigų, nes kun. Staniukynui nerūpėjusios kortos nei rūpėję šauniais rūbais savo gimines — seseris išpuošti. Vadinasi, Dr. Kučas šiek tiek žino apie netikusį kunigų elgesį, bet tik šliūpą pasmerkia, kad tas prieš tas dvokiančias atmosferas kovojo.

Kun. Staniukyno monografijoje kazimieriečių seserų vienuolyno įsteigimas smulkiai aprašytas, daug dėmesio skiriant net kada vienuolės turėjo rekollekcijas. Autorius labai daug kartų su pamėgimu kartoja žodį „kollektuoti“, vietoj aukas rinkti. Kunigas Staniukynas kolektavo ir kolektavo. Nelietuviškų katalikiškų mokyklų ir tais laikais Amerikoje netrūko. Kun. Staniukyno kolektų tikslas buvo įsteigti šv. Kazimiero seserų vienuolyną, kad lietuviškas vaikus lietuviškai auklėtų, lietuviškai mokytų. Po visą Ameriką kun. Staniukynas vienas pats ar su vadovais kolektavo. Į lietuvių koloniją atvykusi aukų rinkėjų vadovai po lietuvių namus vedžiojo, aukos buvo renkamos nevien bažnyčiose. Vadovams kartais būdavę užmokama.

Šv. Kazimiero seserų vienuolynas įsteigtas ir dabar tebeveikia Chicagoje. Kun. Staniukynas atlikęs didelį tautinį darbą, nes ir dabar Scrantone, kur dr. Kučas gyvena, tebeskambanti parapijos mokykloje lietuvių kalba. Labai puiku. Siaurama-

tis istorikas Kučas toliau savo parapijos ir nenužvelgė ir nemato, kaip kun. Staniukyno darbas niekais verčiamas, kaip kazimieriečių akademija pavirto Marijos vardo amerikoniška mokykla, kaip joje lietuviams uždrausta (lietuvių k. pamokas išskyrus), net tarp savęs lietuviškai kalbėtis, kaip dar prieš knygos išspausdinimą lietuviškas kazimieriečių vadovaujamoje mokykloje įvykdė „revoliuciją“ — vienuolėms draudžiant sugiedoto lietuvišką Marijos giesmę.

Dr. Kučas nesųkį priekaištą, jog ir vienuolyno įsteigimas buvęs sunkus dėl šliūpo ar šliūpininkų įtakos, bet dabar, monografijos išleidimo metais, negali pakaltinti šliūpo, kad lietuvių Marijos mokykloje kazimierietės bepalko tik kampelį. Kun. Staniukynas nenorėjo, kad lietuvių vaikai eitų į nelietuvišką mokyklą, įsteigė kazimierietes, kad jos lietuvišką mokyklą palaikytų, bet jos dabar buvusių lietuvišką šv. Kazimiero akademiją verčia į nelietuvišką mokyklą.

Puikiai aprašo dr. Kučas, jog vienuolyno kieme stovi paminklas kunigui Staniukynui, o kad ten lietuviškos išlikimo pamatai pagreitintai ardomi, negi apie tai kalbės žmogus, kuriam dorovės principai „nėra persunkūs“.

Kun. Staniukyno monografijoje įvadą yra parašęs ir vyskupas V. Brizgys. Knygos leidėjas, Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, atskiru lapeliu paaiškina, kodėl tą knygą išsiuntinėjo ir neprašiusiems. Išblaškytai lietuvių išviejai esą sunku knygą pasiekti. Kai kurie knygų pardavėjai reikalauja atlyginimo net 50% knygos vertės, o tas labai pabrangina knygą. Tokios sąlygos, tokio aukšto komiso reikalavimas, esąs ne kas kitas, kaip knygos laidotuvės. Tad šis leidinys ir išsiuntinėjamas pigia kaina, aplenkiant knygų pardavėjus. Labai įdomus toks paaiškinimas. Manome, jog šliūpininkai bendrai nėra suinteresuoti katalikų akademijos leidinius pardavinėti. Liet. Katalikų Mokslo Akademija išryškina, jog yra katalikų spaudos pardavėjų, kurie aukšto uždarbio siekdami knyg-leidybą į kapus varo.

L. R-gis

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISIAUSIAS DARZAS
BUO DARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

DABARTINIAI...

(Atkelta iš 3 psl.)

Kad daugelyje vietų figuruoja primityviški maisto gaminimo metodai, taigi tokiose vietose pasireiškia visokių produktų menki rezultatai. Jei visose žemės dalyse žmonės turėtų galimybės pasiekti reikiamą mokslą, tad to mokslo rezultatai pasireikštų visokių reikmenų padidėjimu. Žemės ūkio mokslas ir visokios rūšies maisto gaminimo prietaisų patobulėjimas parodo, jog visokio maisto galima būtų paruošti daugiau, negu reikia. Jau ir šiais laikais galima pastebėti, kad kai kur paruoštas maisto gaminių perteklius sudaro pavojų, nes suvartotojų kiekis būna per mažas. Kai maisto prieauglis pasirodo perdidelis, tad tokiais atvejais tenka jį išmėtyti į visokių šiukšlynus. Ir ūkininkai tokiomis progomis kartais pagalvoja, ar išsimoka prisiauginti daugiau kokių nors javų ar kokių nors paukščių, nes tokiais atvejais gali susidaryti visokių išmalonumų.

Metant žvilgsnį į tokias vietas, kaip Afrika, Azija ir Pietų Amerika, galima pastebėti, kad tą žemynų kai kuriose vietose dar ir šiandien yra išsilaikęs primityviškas maisto medžiagų gaminimo metodas. Jei tose vietose žmonės turėtų galimybės pasiekti aukštesnį mokslą, tai viskas galėtų pagerėti ir maisto produktų kiekis galėtų lengvai padidėti. Bet tokiam reikiamam tenykščių žmonių mokslui pasiekti neužtenka vieno ar dvejų metų, nes tokį mokslą tegali pasiekti tie žmonės per laikotarpį nuo mažens ligi savo subrendimo.

Šiais laikais ir kultūringose šalyse galima pastebėti didelius žemės plotus, kurie yra menkai kultivuojami ir iš tokių žemės plotų gaunami menkesni visokių javų derliai. Turint tai galvoje man prisimena kai kurie panašūs reiškiniai buvę seniau Lietuvoje. Kai Lietuvoje buvo panaikintas lietuvių spaudos draudimas (1904), tada įvairiose vietose ėmė kurtis visokios draugijos ūkininkų tarpe. Ir buvo tuojau pastebima, kad stiprėjant toms draugijoms, kuriose buvo gvildenami žemės ūkio reikalai, žemės ūkio kultūra ėmė žengti spartesniu žingsniu. Daugelis tada ūkininkų savo trilaukio sėjomainą pakeitė į daugialaukio ūkio sėjomainą ir patys tuojau įsitikino, kad toks ūkis darosi žymiai našesnis. Tada ūkininkai vietoj trilaukio įvedė septynių laukų sėjomainą ir gaudavo didesnius derlius. O seniau buvę nederbami žemės plotai (smėlynai, kuriuose teaugo menkutės žolelės) buvo paverčiami naudingais kultivuojamais plotais. Kadangi joks gyvulių mėšlas tokiose vietose nieko negelbėdavo, tai buvo ten sėjama vadinamieji lubinai žaliajai trąšai. Po tokios žaliosios trąšos buvo auginami žemieniai rugiai, kurie duodavo vidutinišką derlių; po rugių buvo sodinamos bulvės, kurios taip pat

duodavo vidutinišką derlių, o po bulvių buvo sėjamas mišinys — avių su pelėžirniais, kuris būdavo geras pašaras gyvuliams. Taigi tokie smiltynai buvo paruošiami keturių laukų sėjomainai. Tokių smiltynų apdirbimas būdavo lengvesnis, negu kokių nors juodžemių ar molžemių. Kadangi ir šiais laikais įvairiose vietose tenka pamatyti panašių smiltynų, kurių dar niekas neeksploatuoja, tad rodos artinantis žmonijos pertekliui galėtų būti tokie tušti laukai eksploatuojami.

Ne tik paprasti smiltynai, kuriuose auga menkutės žolelės, bet ir dykumos ateityje pavirs kultivuojamomis vietomis, tada maisto gausumas padidės ir nereikės bijoti žmonių prieauglio. Mokslininkai jau yra įrodę, kad, pvz., Saharoje, toje didžiulėje dykumoje, po žeme randasi dideli vandens rezervuarai. Padarius vienur kitur gręžinius, aptikta požeminiai vandens šaltiniai, iš kurių vanduo smarkiai į viršų trykšta. Nors toks darbas dabartiniams hidrologams daug kaštuoja, bet reikia tikėtis, kad netolimoje ateityje tas darbas palengvės ir bus galima pradėti bent dykumos oazėse užsiauginti didesnį kiekį visokių daržovių ir vaisių. Tokie gryno vandens rezervuarai požemyje yra aptikti Tunczijoje, Libijoje, Maroke, Mauritanijoje. Taigi reikia tikėtis, kad ateityje Saharos dykumos pavirs kultivuojamais laukais.

Mūsų žemės rutulio paviršiuje yra mažiau sausumų, negu visokių vandenynų. O visokiuose vandenynuose, jūrose, ežeruose, upėse yra neišsemiami visokeriopo maisto rezervuarai, kuriuose yra visokių gyvūnų ir žuvų. Daugelyje kraštų žmonės dar nevartoja moderninių prietaisų žuvims gaudyti. Pavyzdžiui, Ceilono saloje daugias žmonių minta žuvis. Kai seniau jie paprastais laiveliais bei prietaisais tas žuvis gaudavo, tad turėdavo dešimt kartų mažiau tų žuvų, negu dabar, kada jau turi savo moderninius motorinius laivelius ir tinkamesnius prietaisus, ir todėl visi žmonės ten tų žuvų pakankamai privalgo ir atsargas dar kitur išsiunčia. Kai kur kultūringi žmonės paruošia sau tam tikrus tvenkinius (kūdras), kuriuose moka prisiauginti reikiamą

Paryžiaus madų specialistas ateinančioms metams pagamins apsiaustą su nepaprastai didele kepure. Tvirtina, kad šalčių metu moterims tokios šiltos kepurės patinka.

kiekį žuvų, tad sudaro sau labai tinkamo maisto atsargas, gausingas proteinais.

Vadinamieji proteinais turi didelės reikšmės žmonių maistui, nes jie atstato nusidėvėjusias organizmo dalis. Taigi visur stengiamasi tinkamai rūpintis tais proteinais. Paskutiniu laiku dviem mokslininkams Prancūzijoje, M. Azoulay ir C. Senez, pasisekė surasti proteinų tokiose medžiagose, apie kurias anksčiau niekas negalvojo, būtent naftoje, kurią šiandien vartoja įvairiems technikos reikalams. Bet norint iš naftos gauti proteinų, reikia į naftą paleisti tam tikrų mikroorganizmų, kurie naftą transformuoja į proteinus. Ir tie mokslininkai dar pareiškė, kad tokius proteininius produktus galima būtų paruošti pagal žmonių skonį; vieni būtų panašūs į žuvinis patiekalus, kiti į mėšinius patiekalus. Kalbant apie tokius dalykus, tenka čia pasakyti, kad paskutiniaisiais laikais Lietuvoje begrežinėjant žemės gelmes ties Virbaliumi ir Jurbarku, užtikta naftos šaltiniai, taigi ir tenai iš gaunamos naftos galima būtų pasigaminti tų proteinų.

Trumpai sakant, ateityje bus galima visokiais būdais pagaminti visiems reikiamo maisto

ir todėl žmonijos perteklius niekad nesudarys jokio pavojaus ir dabar nėra reikalo sau kvaršinti galvas dėl gimimų kontrolės problemos. Pagaliau gali susidaryti tokios sąlygos, kad ateity pasiseks žmonėms nulėkti į kokią nors kitą planetą apsigyvenimui ir atsiveikinti su savo numylėtąja žeme.

A. Kelmutis

Lėlių teatras

Jau aštunti metai, kaip Vilniuje veikia lėlių teatras (vadovas aktorius B. Lukošius). Per metus surengia iki 300 spektaklių. Pereitais metais parengė tris premjeras. Bet tebėra įsikūręs mažame, kontorai ar gyvenamam butui tetinkamame namelyje (Čiurlionio g. 18). Vaidinimai vyksta kamštyje, kaip "salėj", taip ir užkulisiuose. "Salėj" mediniai suolai, nėra nei fojė, nei koridorių, nei rūbinės, ir iš viso nėra teatro vardą pateisinančios aplinkos.

Mat, teatras gyvena "čigoniškai"—važinėja po visą Lietuvą, ir tikrų "namų" neturi. (Vaidina lietuviškai ir rusiškai). Kaunas žada netrukus įrengti jam geresnes patalpas. Vilniečiai tuo tarpu daugelis nei nežino, kur lėlių teatras yra ir iš viso ar yra. (E)

BIZNIERIAI, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE" — TURI GERIAUSIĄ PASISEKIMĄ BIZNYJE — GARSINKIS IR TŪ

PINIGAI Į LIETUVĄ

PER UZSIENIO PREKYBOS BANKĄ MASKVOJE
UŽ PATARNAVIMĄ MUMS MOKĖSITE
(daugiau nemokėkite):
iki \$50.00 — \$2.75
iki \$100.00 — \$3.50
iki \$300.00 — \$5.00

PILNAI GARANTUOJAMAS PRISTATYMAS PER 2 SAVAITES.

PILNAS ISMOKEJIMAS. JOKIŲ ATSKAITYMŲ. GAVĖJO PASIRAŠYTAS KVITAS.

Tarifas: 9 rubliai — \$10.00.
SIŪSKITE PINIGUS PER MŪSU ISTAIGĄ — SUTAUPYSITE.

INTERNETRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street,
New York, N. Y. 10010

American Express Co.

Patvirtinta agentūra, turinti New York valstybės licenciją

75th ANNIVERSARY SALE

Chicago's Oldest Exclusive Floor Covering Firm, possessing America's Largest Collection of Oriental Rugs — LOWEST PRICES in Our History!

Genuine Hand Made
Oriental THROW Rugs

3.0 × 2.0 ft.

\$24.50

Beautiful Oriental Rugs — 12.0 × 9.0 ft.

Sale Price

\$525.00

Exquisite Reproduction of Persian Design
Rugs — 12.0 × 9.0 ft. (Power Loomed)

\$249.00

Pay us a visit today — Do NOT Delay

121 S. Wabash Avenue

Plant: 925 N. Larrabee

Chicago 3, Illinois

The original NAHIGIAN BROTHERS, INC.,
not to be confused with any other firm
bearing similar name.

Complete Selection Domestic Carpeting — Cleaning & Repair Service

M. SNARIENĖ

PAGALIAU JIE ATĖJO

Jaunimo žygio rengėjams viešai paskelbus savo darbų ir išlaidų apyskaitą, tarytum jau lyg ir nebebūtų apie ką daugiau šia tema bešnekėti. Po visų kaštų ir skolų galutinio išlyginimo kasoje pasilikęs riebus likutis akivaizdžiai parodo KLNA (Komiteto Lietuvos Nepriklausomybei Atgauti) sumanymui visuomenės pritarimą. Dabar pravartu būtų kiek plačiau žvilgtelti ne tiek į žygi, kiek į jo kritiškus vertinimus.

Mes jų laukėme

Pirmiausia noriu atkreipti dėmesį į tai, kad ko ne visi sumanytojams taikomi priekaištai, lyg koks guminio raisčio galas, skaudžiu sprinktu kerta patiems priekaištautojams atgal į nosį. Juk beveik ištisą dvidešimtmetį laikraščiuose ir prakalbose be atvangos buvo kalama, įrodinama, kad turime nemaža čia mokslą išėjusio, gabaus jaunimo, kuris būtų pajėgus imtis lietuviškos veiklos vairo ir šią našta palengvinti mūsų, vyresniųjų, senstantiems ir pavargusiems pečiams. Tik reikia jaunosios, kaip nors, patraukti, privilioti.

"Leiskime jaunimui savaip Lietuvą laisvinti!" — šaukė vieni.

"Naujo vėjo!" "Skersvėjo!" "Jauno kraujo ir dinamikos!" — rėkavo kiti.

Ir prisišaukėme. Ir kaip tik pačius geruosius — tą gyvąją lietuvių; tuos, kurie ne tik čia išmokslinti ir atitinkamus darbus išgiję, bet svarbiausia nuo lietuviškų reikalų nenutolę ir dėl savo tautos laisvės kovoti pasiryžę, kilnam idealizmui atsidavę.

Jie, žygininkai, šio krašto piliečiai, daugumas čiagimiai, tad ir patys įtakingiausi, labiausiai mūsų pageidauti (tik, duok Dieve, kad jie nebūtų paskutiniai atėję!), o vienas jų, J. Miklovas, net iš pavergėjų prievartos pasprukęs. Į mūsų šauksmą ateiti laisvinimo pastangoms paremti atrodė bus atsiliępę kaip tik patys drąsieji — tik ne tie, kurie nuolat pasigiria išdrįsę ne-literatūriškais žodžiais ir riebiais posakiais "pagražinti" savo kūrybą arba rodo drąsą garsiai apsiželdintais plaukais, žygio sumanytojų drąsą skelbia jų didi rizika. Iš neseniai Dirvoje paskelbto jų pašnekesio su to laikraščio atstove E. Čekiene sužinojome, kokių nemalonumų jie yra patyrę iš savo bosų ir darbdavių. Visi, kas ne namie pelnosi duoną, žino, ką reiškia bosui įsišumyti. Kai kurie žygio rengėjų turėjo šiam reikalui užsitraukę nemažas skolas, už jas užstatydami net savo namus. Drąsus ir tas studentų skautų šaunus būrelis, garsiai pareikalavęs savo tautai priklausomos vietos Saugumo Taryboje, tame niūriame dangoraižyje, kurio aukštis vargu derinasi su jame nuolat kartojamais tautų lygybės ir laisvės pradais.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 19, 1966

Šitokios drąsos mums seniai trūko, o ne tos vien literatūrinės ir žodiškosios. Ne čia vieta reikalauti tuč tuojau apčiuopiamų vaisių. Studentijos, apskritai, jaunimo veiklos laukas ir priemonės niekad nesutampa su patyrusio gudraus diplomato prie derybų stalo politiniais "ėjimais". Senųjų tarpe mums visuomet užteko pakalbančių ir popolitikuojančių. Tik ir juos kartais reikia paakinti ir padrasinti, kad prie stalų neužsnūstų.

"Sudrumsta ramybė"

Tad dairėmės kitokių veiklos būdų, nuolat šaukėmės naujų jėgų. O kai jos atėjo, toli gražu ne visi nudžiugome. Iš pradžių kai kas lyg nesusigaudė, tarsi apstulbo. Suabejojo jaunųjų veiksenos tikslingumu, priemonių tinkamumu, net ir ta taip išgirta jaunyste, jos patirties stoka, pagaliau ir pačiu reikalu. O kai kas gal pajuto kėsiniimąsi į seniai užimtas kėdes.

Buvo girdėti ir savotiškos logikos samprotavimų. Pav. Bruklino "Vienybėje" S. N. apie pagarsėjusi studentų dešimtuką šitaip dėstė: "Iš kai kurių aprašymų... susidaro įspūdis, kad tas dešimtukas atlikęs kažkokį nepaprasto heroizmo aktą. Iš tikrųjų gi tas nepaprastumas tebuvo tik jiems patiems, nes jie tai darė pirmą

sykį. Saugumo Taryboje tai gana įprastas reiškinys". Labai keista rašėjos heroizmo samprata. Jei pav. mūšio lauke didvyriškai žūsta karys, tai negi reikėtų, kad ir kitas ar net keli tokie pat drąsuoliai negalėtų tame pat kautynių lauke karžygiams pasirodyti? Betgi mūsų tikslas ne herojais Jungt. Tautose garsėti, o tik savo teisybę garsiai pareikalauti! Jei mūšikų ligi šiol šitaip nemėginta, tai aišku, jog minėtų jaunuolių žygis šiuo atveju mums visiems naujiena. Kad Saug. Taryboje panašių atsitikimų jau buvo, aiškėja, kad mūšikiai, anksčiau nepasigarsinę, bus jau gerokai pavėlavę. Juk Lietuvai laisvės reikalas nėra menkesnės vertės ar svarbos, negu tie, dėl kurių S. Taryboje vykė "įprasti reiškiniai".

Toliau S. N. pasakoja, jog kai kurie svetimieji laikraštinninkai apgailestavę, kad lietuvių demonstracija šitaip "gatviškai" užsibaigė. Betgi pati S. N. ką tik sakė, kad S. Taryboje šitaip jau įprasta! Kai ten teisybės nenori išgirsti, bėdos išiktasis gali pasinaudoti ir gatve!

Jei tie S. N-tės minimi laikraštinninkai buvo amerikiečiai, tai kodėl ji tiems ponams neatkirto, kad ir jų akademiniams jaunimas Vašingtone ir kitur "gatviškai" protestavo daug anksčiau. Ne vieną tų "vietnikų" policija turėjo tempte nutempti nuo laiptų ar iš koridorių, kiti net buvo areštuoti. Mums gar-

bė, kad iš mūsų tikimasi išskirtinio dželtemeniškumo. Bet tada ir su mumis šitaip reiktų elgtis J. Tautose ir ypač laikraščiuose, kuriuos anie S. N-tės kolegos atstovauja.

Kokios gi "palitikės" laikytis mums patartų vienybiete S. N.? Bolševikai, užgrobdami Lietuvą, nesiskaitė su priemonėmis, o mes dabar, norėdami viešai apie tai prabilti, turim mautis baltomis pirštinaitėmis ir vilktis frakais. Vilkas vis tiek netaps vegetaru, nors avis, piaunama, mandagiai tylės ir nuolankiai leis prisibaigiamą.

"Per mažai dalyvių"

Kai drėgną ir miglotą lapkričio 13-sios rytą sėdau autobusan vykti į Naujorką, rūpestis užmojo pasisekimu visą kelią nedavė ramybės. Net protarpiais jaunimo dainavimas nepajėgė išblaškyti mano nuotaiškos. Vieton protesto, mažiau sau, skystai dalyvaudami, tik parodysim, kad su Lietuvos vergija sutinkam. Dar vis nerimavau ir sėdėdama didžiulėje Madison Square Garden pastato erdvėje. Būktavau, kad dabar prasidės begalinės, nuobodžios prakalbos, kaip visuomet, menkai girdimos. Užtai publika šnibždėsis, niurzgės, vaikščios, o lietuviai kalbėtojais pradės tuščiažodžiauti, tą patį kartoti, dėkoti už "laisvę ir laimę", mums šiame krašte teikiamą, ir t. t.

Šį kartą taip nebuvo. Visi (Nukelta į 6 psl.)

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6463
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

PAGALIAU . . .

(Atkelta iš 5-to psl.)

salėje vykusių iškilnių dalis dėstėsi skoningu nuosaikumu ir rimtumu. Gerai skambančios dūdų kapelijos lietuviškų maršų sukelta šventiška, pakili dvasia tautietį išlaikė per visą ten trukusios programos laiką. Jei ji būtų buvusi vienu kitu meno srities įnašu ar dar kokia pora prakalbų pailginta, kaip kas pasigedo, tai Hamarsjoldo aikštė būtų pasiekę jau gerokai sutemus. Čerui ir grožiui ribų nėra. Niekad nebus per daug pastangų bet kokiam žmogiškam užmojui siekiant tobulumo.

Bene garsiausiai nuskambėjęs ir dabar dar ne visai nutilęs priekaištas, kad iškilnių salė buvusi apytuštė, per mažai buvę dalyvių. Tikra teisybė, kad tautiečių būtų ne tik galėję, bet ir privalėję, susirinkti kur kas daugiau. Bet ar čia rengėjai kalti? Ar šis priekaištas nuo jų neatsoksta atgal, atsitrenkdamas į mūsų pačių kaktas? Jei jis pagaliau reikštų, kad išsivija dar nepakankamai jautri, yra abejinga ir apsnūdusi, tai juk ne šio žygio rengėjai mūsų visuomenę per 20 su viršum metų įtaigojo, mokė ir auklėjo. Čia darbavosi kiti: mūsų laikraščiai, parapijos, vadai ir veikšniai. Todėl ne rengėjai kalti, kad žmonės tokiems žygiams neparuošti.

Šia proga man prisimena prieš kiek laiko matyto filmo scena iš Henriko VIII-jo gyvenimo. Pokylio metu šis valdovas, sėdėdamas tarp dvaro ir bažnyčios didžiūnų, aiškino besivaišinantiesiems, kad esą Anglijoj dabar nyksta geri papročiai ir visur pasigendama gražaus elgesio. O tuo tarpu prieš save esančią lėkštę su keptu paukščiu, pasitraukęs arčiau ir kepsnį apipylęs vynu, trenkė kumštin, tur būt, norėdamas patiekalą susmulkinti. Nuo smūgio skystis tisko į šalis, aplink sėdintiems ekselencijoms ir emincijoms tiesiog į veidus. Pasakui, lyg nieku dėtas, apgraužęs nemažą kaulą, atgalia ranka paleido per pečių užpakalinį menės erdvę, tarsi pabrėždamas rimtą pasipiktinimą gražaus elgesio stoka.

Ar ne panašiai elgiamasi ir šiuo atveju, kai pasirodyme nedalyvaujama, jis net nerišiamas, o po to pasigendama didelio dalyvių skaičiaus! Lyg žmonės būtų kokie robotai, kurių sugabenimas priklausytų tik nuo kvietėjų techniškos išmonės, o ne nuo laisvo tautiečio geros valios ir tautinės priedermės supratimo. Žinoma, būtų buvę išpūdingiau (kas to nežino!), jei M. S. Gardenas būtų prisipildęs, o dar kiti, viduj netilpe, grūdėsi aplink gatvėje.

Atsižvelgiant į tautos nelaimės didumą, laisvės praradimo kančių ir iš to išplaukiančių mūsų pareigų svarbą, — žygyje turėjome dalyvauti visi, kurių tik netrukdė liga, amžius, piniginis nepajėgumas ar kitokios nenugalimos kliūtys. Bet

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 19, 1966

Pietų Illinois Universiteto vyrai smarkiai kerta beisbolą. Kad jiems dar geriau sektųsi, tai paveiksle matomos gražuolės yra pasiūkusios juos padrąsinti ir kovon siūsti.

jei kas negalėjome ar nenorėjome, juo labiau neturime teisės prikišti rengėjams nepakankamą susirinkusiųjų skaičių.

O, antra vertus, tokią milžinišką erėčią aklinai užpildyti, tur būt, ir ne kiekvienas ciliinis pačių amerikiečių naujorkiečių visuomenės susibūrimas gali — gal tik sporto įvykių žiūrovai ar kokia rinkiminė konvencija.

“Tituluotųjų stoka”

Vargu lipdytiną žygio rengėjams dar ir kitas priekaištas, būtent, garbingų titulų ir iškilias valstybės ar bažnyčios vietas užimančių asmenų stoka dalyvių tarpe. Esą šie didieji vengė mūsų parangoje viešai pasirodyti... Man rodos, kad ne tik svetimos aukštuomenės gausumu, bet netgi paprastų amerikiečių laikraštinių didesnių dėmesiu vargu galėtų pasigirti ir kiti lig šiol buvę patys gausingiausi lietuvių visuomenės susibūrimai nors ir ne “jaunuolių”, o prityrusių senuolių rengti.

Aiškliai žinoma, kad juo atsakingesnė vieton asmuo pasodintas, juo jis labiau priklauso nuo pagrindinės arba didžiosios politikos linijos — juo jis vienai ar kitaip esti labiau ribojamas. Nors esame labai skaudžiai nuskriausti ir pačiu žiauriausiu būdu apiplėšti, tačiau prie mūsų protesto eisenos nepatogu buvo dėtis ir tiems rekšmingiesiems krikščioniškiems humanistams, taip jautriai užstojančioms svetimuosius nuskriaustus. Naujorkiniame žygyje neteko pastebėti nė vieno “spalvotųjų brolių” atstovo, nors mūsiškiai karštuoliai ne kartą pasiūnau aniams talkinti. . . . Kai kurie mūsų raštingieji ne kartą užsimerkę aiškina, kad savo laisvę atgausim, kovodami dėl kitų laisvės. Bet tie kiti, matyt, kaujasi tik dėl savosios!

Šiame išpūdingame už laisvę žygyje daug ko galėjome pasigesti, bet ne dėl rengėjų kaltės. Ką jau bekalbėti apie svetimuosius, kad ir mūsų tautiečių ne

kartą jau dabar darosi “nepatogu” viešai gatvėje rodytis ir tautinėse iškilnėse dalyvauti. Šitai ypač išryškėjo praėjusiais metais Vašingtone surengtose laisvės reikalų dviejose pabaltiečių eisenose. Ne vienas mūsų tautiečių čia išžiūrėjo grėsmę sava karjera, savo vaikų ateičiai ir visoms kitoms spekuliojamoms galimybėms.

Kur apčiuopiami vaisiai?

Kiti vėl pasigedo apčiuopiamų, akivaizdžių vaisių. Ta pati “Vienybė” dėstė: girdi, “ne taip lengva, kaip jie pradžioje buvo galvoję, Lietuvą išlaisvinti tais jų naujais, jaunimui prieinamais, moderniais būdais”. Nagi pakelkite rankas visi tie navičiai, kurie tikėjo, kad šiuo žygiu pasibeldus į Jungt. Tautų sąjungą jau bus išlaisvinta Lietuva ir kitos dvi jos kaimynės tautos. Tur būt, ir ta pensininkė 91 metų senutė, reikalui paremti aukojusi savo varganus centus ir apie šių laikų politiką ir tautų kovas dėl laisvės gal nedaug tenumananti, šito nesi-

tikėjo. Tikriausiai ir ji nesvajojė, kad, eisenai pasiekus J. Tautų pastatą, bus atidarytos durys, ir mūsų atstovai pasodinti tarp kitų tautų pasiuntinių; o rytojaus po žygio dieną JAV vyriausybė būtų pasiuntusi sovietijai ultimatumą ko greičiausiai išsinešdinti iš Pabaltijo.

Jei tautą išlaisvinti, pasak rašėjų, “nėra taip lengva”, tai kodėl KLNA’ui turėjo staiga palengvėti? Neatsimenu, kad jie kur nors būtų žadėję tuo vienu žygiu Lietuvai laisvę grąžinti. Kad ir kažin kaip išradingos technikos laikais begyventume, tautoms iš pavergėjo nagų išplėsti kol kas nėra išrastų jokių patikimų priemonių ir jokių stebuklingų mygtukų, kuriuos paspaudus, laisvė staiga užsizieltų. O kad tokie įtaisai ir būtų, tai prie jų mes, “mažieji”, vargu būtume lengvai prileidžiami.

Naujoviškėja ne tik vadavimui siekti priemonės, jos labai sparčiai gerinamos ir vergijos padėčiai išlaikyti. Tad ir patys rengėjai — žygininkai nesivylė stebuklo sulauksią. Kaip tik tą priminė ir prel. J. Balkūnas, susirinkusiems sakydamas, kad mūsų, pabaltiečių, trys vėliavos simboliškai brausis į J. Tautas, be abejonės, nebus vidun įleistos, bet tuomi bent bus parodyta, jog ir mums teisėtai ten priklauso vieta.

Ar rengėjų kaltė už “nepasisekimą”, kad durys neatsidarė arba kad studentų dešimtukas buvo iš Saug. Tarybos posėdžio pašalintas (kaip mėgina pasišaipyti “Vienybė”). Juk ne mes, pabaltiečiai, ar kiti pavergtieji pasauliui paskelbėme garsųjį 14-kos punktų dokumentą, Atlanto Chartą, Žmogaus Teisių ir kovai su kolonializmu deklaraciją. Pagal šiųjų nuostatų mes tik reikalaujame savo tautoms priklausančių teisių!

Ar tik “simbolis”?

Rašytojas J. Aistis savo “Elegiškoje niekšybėje” sako: “Niekšybė yra ta, kad Tarybų Sąjunga stovi tautų suverenumo (Nukelta į 7 psl.)

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLJONUS dolerių savo apdrausimams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiui.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

PAGALIAU ...

(atkelta iš 6 pusl.)

mo ir laisvės sargyboje! O žmonijai arba taip vadinamoms demokratijoms dėlto nei šilta nei šalta". Žygininkų tikslas ir buvo tą "demokratinį" dėmesį pakreipti ir į jų sąžinę pasibelsiti.

Už Jungt. Tautų dangoraizžio sienos užsidariusiems, be abejonės, žinomas Pabaltijo tautų likimas — ten ne tamsuoliai susirinkę. Tačiau jie privalo žinoti ir savo akimis pamatyti, kad mes, šiapus esantieji, ne tik nenurimę ir sotūs, bet veiklūs ir kovingi. — mūsų yra tūkstančiai! Būsim griežti ir užsispyrę. Mums ne vis tiek, kaip "sujungtieji" politikuos ir su kuo bendradarbiaus. Stebime, klausomės ir vertiname. Ir, jei kokios, vėl ateisime, po jų laigais baladosimės, šauksime ir protestuosime!

Mums ne vis tiek laisvė ar vergija. Nepasirinksim "raudono vietoj lavono". Nemanome, kad tautų laisvė būtų "pasenęs, atgyvenęs dalykas". Už skriaudos atitaisymą mums nenusibodo kovoti, nors tai truks ir visą mūsų gyvenimą, — nepalūžome ir neapsipratome. Bėgantis laikas laisvės jokia kita vertybe mums nepakeis!

Štai kam buvo reikalingas ir dėl ko prasmingas jaunimo sukeltas lapkričio 13-sios sąjūdis, jau nekalbant apie dabar aiškiai jaučiamą kitų mūsų veiksnių nepatogią būseną, gyvesnei veiklai sukrutimą.

Tėvynėje raudonieji Maskvos paliepiu vertė mūsų pavergtą brolių džiaugtis ir linksminintis, kad okupanto malone neteko laisvės. O čia, šiame krašte, tos pačios spalvos agentų sukurstytos minios nešioja komunistinio šiaur. Vietnamo vėliavas ir reikalauja joms nusilenkti. Minint juodąją mūsų gimt. šalies nelaimės 25 metų sukaktį, tenkintis tik vienu kitu rašinėliu ar prakalba tikrai būtų buvęs per menkas atsiliepiamas. Net ir tas iškilmingasis laisvės kovotojų garbei Requiem buvo tik salioninis atsakas į žūlių užmačią vergiją iteisinti. Pavergėjui mirusieji mažiau pavojingi, kaip patekusieji šiapus geležinės užtvaros gyvieji ir neatlaidieji. O tokia gyvybe ir ry-

RECEPTŲ
SPECIALISTAI

J. ir J.
PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistinėliai
IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA
ANGLIŠKI SVEIKINIMAI IR
SVEIKINIMO KORTELES
IVAIRIOM PROGOMS.

DANA kvepalai ir odekolonai.
FABERGE kvepalai ir odekolonai
įvairių rūšių.

Fanny May saldainiai.

2557 West 69th Street

TEL. PR 6-4363

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 19, 1966

žtu lapkričio 13 d. žygis aiškiai suspindėjo. Tatai pajuto ir pavergtasis brolis ir pats okupantas.

Jau ir taip neišmanėlių esam nuolat įtarinėjami: esą savo noru ir valia į tą "didžiųjų sovietinę broliją" esame įsiprašę ir net maldaute maldavę, kad tik mus sutiktų "priimti". Sutartiškai pakeltas balsas J. Tautų palangėje nebuvo vien "nepatyrusių jaunuolių šūkavimas", o į pasaulio tvarkdaryų akis ir sąžinę nukreipti trijų įkalintų respublikų vėliavų smaigaliai taipgi ne vien tik "tuščia simbolika".

Tik būdamas toje margoje kelių kartų ir tautybių eisenoje, lyg upės srovės nešamas, galėjai pajusti visą žygio apimtį ir polėkį. Petys į petį čia žygiavo naujasis ir senasis ateivis, fabriko darbininkas, įstaigos tarnautojas, moksleivis ir čiagiimė, Pensilvanijos angliakasio duktė. Lengvais žingsniais, vėliava ar kokiu šūkiu nešinas, judėjo jaunuolis; vos kojas pavilkdamas, lazdele pasiramščiuodamas, yrėsi senukas pensininkas. Ir jis pajuto kareivių dalyvaują bendroje kovoje. Žinojo čia esąs labai reikalingas minios jėgai pastiprinti.

Plaukiančių toje žmonių upėje tarpusavių pašnekesiuose girdėjai ne tik pabaltiečių, bet ir kitaip kalbančių. Bendra mintis tarnauti gėriui, pasipriešinti piktui ir padėti nuskriaustajam broliui visus uždegė vienu siekimu — laisvės savoms tėvynėms!

Kai, eisenos priešakiui pasiekus Jungt. Tautų aikštę, šaunusis kovotojas prel. J. Balkūnas paragino minią kelis kartu sušukti "Freedom!", daug kas mėgino žiotis, bet ašaros kludė tą žodį garsiai ištarti. Kada žmones užvaldo toks gilus išgyvenimas, ar kam dar galėjo pasivaidinti, kad čia atliekama tik "tuščia ceremonija"?

Pagaliau jau ir tas faktas, kad iš daugelio šio krašto ir Kanados vietų sugebėta sušaukti tiek žmonių, pasamdyti tokią milžinišką, brangiai kaštuojančią, erdvę ir nupirkti "N. Y. Times" puslapį, parodė jau nemenką mūsų piniginių pajėgumą, susiklausymą ir organizuotumą. Visa tai net ir svetimiesiems negalėjo juk būti tik aguonos grūdų, kurio niekas nepastebėtų. Ir daug gausesnėse kitų tautų išėivijos bendruomenėse tokie dalykai, tur būt, nedažnai pasitaiko.

Jei šis KLNA žygis būtų atnešęs tikrai konkrečių vaisių ir visiškai pasisekęs (pasiekęs tikslą), mūsų kova daugiau jau nebūtų kova, o tik laimėjimų pradžia.

Apčiuopiamų laimikių pasigedusiemis būtų pravartu pasvarstyti, kiek ir kokių "konkretybių" teikė visos kitos plataus masto ir brangiai kaštavusios parangos (kongresai ir suvažiavimai, dainų ir šokių šventės, operos ir koncertai su tūkstančiais apmokamais svečiųjų orkestrais). Neatsimenu, kad kas po to būtų apgailastavęs, kai atgniauztojų saujoj nieko juntama nepasilikdavo... Ne kartą būdavo dar blogiau: nuosto-

liam išlyginti tekdavo griebtis vėl kokio parengimėlio ar baluko...

"Per mažai dėmesio"

Lapkričio 13-sios įvykio Naujorkoje rengėjams prikišama, jog žygis nepajėgęs sukelti didesnio amerikiečių susidomėjimo. Kai koks nors meninis mūsų pasirodymas visuomenės menkai laikomas, nurodoma priežastis: paranga buvusi žemo lygio. Tačiau palitinio pobūdžio užmoji, vykdomą gatvėje, apspręsti kokybės atžvilgiu daug sunkiau. Juk gerai žinome, kas patraukia minią, kas domina politikuojančius ir kuo žavisi kultūrininkas. Jei žygininkai pakeliui būtų apvertę ar net uždegę keletą automobilių, apstumdę vieną kitą policininką, — garsas būtų plačiau pasklidęs, ir minios sumos nebūtų stigę. Tuoj priliktų fotografų, žmonių iš T. V., o laikraščiai būtų sumirgę padidintų antraščių žiniomis ir nuotraukomis.

Antra vertus, kas šaukia savo kraštui laisvės, tas dabar beveik laikomas nusikalstančiu taikai, nes pavergėjas savo grobio gražumu juk neatiduos. Vargu galėjom tikėtis, kad mūsų protesto eiseną bus sutikta naujorkiečiams mojuojant iš langų ir šūkaujant "bravo", ypač kai reikalaujame skriaudos atitaisymo iš tos valstybės, su kuria dabar vyksta "dialogas" ir kuri vengiama erzinti. Visai netenka stebėtis, kad eisenos nesivaikė amerikiniai laikraštinkai ir mažai teskyrė vietos jai aprašyti.

Ta pati kritiškoji "Vienybės" atstovė S. N. traukia, kaip sakoma, per dantį žygininkus, esą šie šalto dušo gavę iš Naujorko spaudos. Deja, šalto purkšlio gavo pajusti ne tik komitetininkai, bet ir visa išėivijos lietuvių jau daug anksčiau. Vienas tokių "vėsinančių" apšlakstymų — mūsų krepšininkų išvykos.

Australijon atvejis. Turėjom ir daugiau progų įsitikinti, kad ta mūsų nuolat linksniuojama "didžioji spauda" dažnai būna jautresnė rausvųjų pažiūroms, negu teisybės ieškancio balsui. Vargu ar eisenos sumanytojams net ir savo karšta jaunatve buvo įmanoma tą apledėjusį purkšlį bent kiek atšildyti. Jei pav. vienas amerikiečių katalikų laikraštis, skelbęs apie Naujorkoje būsimą žygi, vieton Baltijos tautų parašė "Balkanų" — ar ir už tai kalta KLNA?

Ar apsimokėjo?

Žygiui praėjus, po kiek laiko paaikškėjo, jog visuomenės šiam tikslui suaukota suma mūsų mastu tikrai stambi. Tuoj pasipylė svarstymai ir spėliojimai, ką ir kiek už tuos pinigus būtų buvę galima nuveikti: kiek laiko viena ar kita liet. organizacija, kultūrinė įstaiga, būtų galėjusi gyvuoti, tą ir tą atlikti; kiek galėjom pagaminti knygų, plokštelių ar kitų gerų darbų nudirbti — lyg kad liet. veikla tik nuo dabar būtų prasidėjusi, ir pinigai iš visuomenės tik dabar pradėti rinkti. Atrodo ši proga bus paskatinusi apsižiūrėti, ko mums labiausiai ir neatidėliotinai reikia.

Tiesa, suma nemaža. Bet ne visi juk klojo tūkstančiais ar simtais, didžiūmos įnašai kulkūs. Suplaukė daug pinigų tik dėlto, kad sumanymą parėmė didelė visuomenės dalis. Matyt, šį kartą daugiau aukota, tikintis, kad žygis mūsų reikalą pakreips nauju keliu. Žmonės juto, kad jau pats laikas ką nors kitaip daryti, pajudėti ir garsiau sušukti. Ypač patraukė patys žygio rengėjai — jaunimas: išties dešimtmetį jo visi laukė ir šaukėsi! Ir pagaliau, kad pati sumanyta priemonė — įspūdingas pasirodymas gatvėje — yra šio laikmečio būdas, mūsų dar neišmėgintas ir madingas. Ki-

(Tęsinys 8-ame pusl.)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Patį žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	ES 2-4685
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	RI 3-0440
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	AN 1-2994
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	FO 3-8569
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	LI 3-1797
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	LO 2-1446
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	MU 4-4619
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	GR 2-4387
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	PO 5-5892
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	HU 1-2750
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	FI 6-1571
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	PL 6-6766
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	SW 8-2868
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	

PAGALIAU . . .

(Atkelta iš 7-to psl.)

taip sakant, žygininkų šūkis labiausiai atitiko visuomenės lūkesčiams ir didžiūmai tautiečių priimtinas.

Kas kita, jei tuos pinigus koks liet. fondas ar organizacija jau turėtų kišenėj, tik dar nebūtų buvę aišku, kam juos panaudoti, — tada galėtume ginčytis, kuris reikalas pirmesnis ir svarbesnis. Visuomenė gausiau duoda tam, kas pataiko į jos potroškius, o ne ten, kur pageidautų koks veikėjas ar rašėjas.

Ką prikiša kultūrininkai

Kultūrininkai niurnėjo, kad tiek pinigų būtų padėję užgimti svarbiai propagandinei ar dokumentinei knygai — veikalui, kuris būtų priemone laisvę ginant ir kurį galėtume svetimiesiems pakišti. Viena mūsų dienrašty neseniai skaičiau skundą, kad, neturint geros angliškai parašytos Lietuvos istorijos, reikia rausiti iš gėdos, nes amerikiečiai nuolat jos teiraujasi. Tik kažin ar tik pinigai čia nulemia? Kai tik reikalas įtikinamai visuomenei paaiškinamas, aukos pradeda plaukti. Juk po karo jau parūpintos dvi stambios (A. Šapokos ir V. Sruogienės) Lietuvos istorijos knygos, abiem atvejais pinigus surenkant iš anksto.

B. Raila "Dirvoje" žygio pasėkas "išreikšė", papildydamas žiupsnį priebalsių: pššš — palygindamas su garsu, kai subliūkšta oro pripūsta pūslė ar burbulas. Ir Railai atrodo, kad geriau būtų buvę išleisti knygą.

Net ir moksliniu, dokumentiniu darbu, parašytu kruopštaus, atsidėjusio ir su meile dirbančio žmogaus (pav. brolių Biržiškų tipo), tikro poveikio ar kurtinančio trenksmo taipgi nesulauksi. Tokiu veikalu domėsis tik labai reti skaitytojai. O jei kokiam kongresmanui ir įbruktum, tai ir tas vargu turėtų laiko nuodugniau su turiniu susipažinti. Čia gal geriau patarautų grožinės raštijos kūrinys, gabiai parašytas — su visa "bestseleriška" patrauka ir itampa. Tad tektų kreiptis į liet. romanų rašytojus, gal kurį jų ilgesniam laikui aprūpinant lėšomis pragyvenimui, kaip sako B. R., patupdyti — ir tegu prakaituoja. Bet palaukit, ką jie užgiedos! "Mūsų negalima pasamdyti ar papirkti: būtų varžoma kūrybos laisvė. Esame verčiami būti sau meluotais".

Kol mūsų grožinėje raštijoje tautos tragedija aiškiai neprasi-muša ir nepavirsta "žmogiškąja problema", kol mūsų autoriai mieliau graibstosi tarptautinių temų, tol tokios visų laukiamos, propagandai tinkamos knygos, į kurią sužiurėtų savi ir svetimi — vis nėra ir nebus. Kad "Namai ant smėlio" ar "Immerselbe atsijaunina" ir atkreipė kiek "Time" žurnalo dėmesį, tai, man rodos, greičiausia dėlto, kad tuose dviejuose romanuose paliesti naciai, o ne dabartinis mūsų pavergėjas.

Mūsų kovoje pati paveikiausia jėga ir geriausias ginklas, be abejonės, būtų įsiskverbimas į amerik. garsiakalbius (laikraš-

tiją, žurnalus, T. V., radiją, filmus) ir visas kitas priemones idėjoms skleisti. Daugiausia mums padėtų, jei šio krašto propagandos ratas būtų pasuktas mūsų pageidaujama linkme.

O mūsų pačių dvasinių ir medžiaginių išteklių galioje, mano nuomone, šiuo metu veiksmingiausios priemonės būtų: tautiniam išlikimui — gerai sutvarkyta, pajėgi lietuviška mokykla; laisvės propagandai — lietuviškas filmas. Bet ir šis, jei tik vaizduotų bolševikų mūsų tautai padarytas skriaudas, vargu būtų įsileistas į šio krašto viešųjų ekranų, nes čia, kaip žinoma, teberodomas nacių žiaurybės, o raudoniesiems žudikams parodyti dar vis neateina eilė . . .

Mums belieka jei jau ne tuščiais burbulais sproginėti, tai ir ne atomine galybe pasaulį drebinoti, o be atvangos, nepaliaujant, pyškinti partizaninėmis "granatomis", pasirodant ir prabylant visuomet ir visur, kur tik reikalas paaukia. Lašas po lašo pratašys ir uolas, užgriozdinusius kelius į laisvę!

Lapkričio 13-sios žygininkų komitetas tokioms pastangoms viešai įsipareigojo, o savo pavyzdžiu ir visus mus paskatino.

KLNA-ai galima būtų prikišti tik tiek ir tik tą, kas priklausė nuo jų pastangų ir sugebėjimų. Pirmiausia, man rodos, būtų buvę tikslinga ir pačiam reikalui naudingsiau, kad komitete būtų lalyvavę latvių ir estų atstovai, jei visa iškilnė, kalbos ir profesto eiseną vyko visų trijų respublik vardu. O antra, labai gaila, kad lapkričio 13 d. atsišaukime (paskelbtame "The N. Y. Tise") praleistas reikalavimas sugrąžinti iš Sibiro tremtinius pabaltiečius, o, jiems grįžus, nekludyti vėl apsigyventi savo kraštuose.

Pačios eisenos išvaizdai šiek tiek pakenkė jos nevientisumas, žmonių srovės suskaldymas atskirais gabalais, tur būt, kad nebuvo galima pakeisti judėjimo gatvėje taisyklių. Žygiuojantiems drausminti ir juos prilaikyti eilėse po 5—6 žmones trūko smarkesnių, griežtesnių tvarkdaryų. Eiseną labiau su-

New Orleans mieste prasidėjo karnavalas. Paveiksle matome Carrollton Kreves. Iki vasario 22 dienos bus 20 didelių parady.

Kalbantysis choras

(Ištrauka iš Juozo Bertulio "Muzikos Metodika", psl. 259)

Prie solfedžio grupės galima taipgi priskirti ir kalbantį chorą. Nerasime mokyklos, kurioje visi vaikai iki vieno turėtų gerą klausą. Kalbantysis choras yra geriausia priemonė įvesti visus vaikus į chorą, prieš tai paruošus ritminiai.

Tame gali būti daug pajvairinimų, pvz.: 1. — vieni vaikai dainuoja, kiti masiniai deklamuoja (gali eiti drauge, arba pakaitom). 2. — Vaikai masiniai deklamuoja, kokiam nors muz. instrumentui akompanuojant. 3. — Vaikai masiniai deklamuoja, bubneliui ar kokiam kitam mušamam instrumentui akompanuojant. 4. — Vaikai deklamuoja, arba efektais gelbsti, kai rodomi drobėje šešėliai paveikslai. 5. — Masiniai deklamuoja, kada vaizduoja mišką, kalbančius medžius, užimą. 6. — Gali atvaizduoti įvairius efektus, pvz. vėją (crescendo ir diminuendo), fabriką, dejavimus, ermiderį, baričius, paukščių ūkį, triukšmą ir t. p. 7. — Gali sudaryti "orkestrą" iš įvairių mušamų instrumentų, pvz. bonkos, puodai, skeveldros, dangčiai, dėžės-dėžutės, statinės ir t. p. Be to, prie šio "orkestro" akompanimento kai kas gali dainuoti, improvizuodamas arba skambinti.

Vaikai labai mėgsta muziką su stiklinėmis, kurios yra pripiltos atitinkamais kiekiais vandens, kad gautų garsų gamą. Vaikas, kaip to muz. instrumento solistas, skambina su pagaliukais, užgaudamas stiklinių kraštelių, o mokytojas jam akompanuoja fortepijonu (arba smuiku, gitara, akordeonu).

Tokiam "solistui" labai patinka dalyvauti masiniai deklamuo-

glausti gal būtų padėjęs dar vienas orkestras.

O mes, visuomenė, KLNA vyrams nuoširdžiai dėkingi už jų didį darbą ir pasiaukojimą kilniam tikslui. Tikime, kad eisenos į laisvę priešakyje jie ir toliau žygiuos nepavargdami, ryžtingai ir atkakliai!

(Tai teko patirti būnant Childrens Center IRO, Priene ir Indersdorfe, Vokietijoje. (Tik vietoj stiklinių, ten naudojome metalinius puodukus).

jant, arba chorui dainuojant

Prie kalbančio choro labai derinasi masinis rankų pliaukštelėjimas pagal ritmą. Taipgi vietoj pauzės — sušvilpti, sušukti kokį duslų ar atvirą garsą išduodant.

Vaikai silpnaklausiai, galėdami masiniai dalyvauti chore, nesijaučia gamtos nuskriausti, ir gali būti disciplinariniai valdomi, nes turi būti atidūs, o kas svarbiausia, — palengva įžengia į ritmą, ir klausos pagerinimą.

Muz. J. Bertulis, tą metodą pritaikindamas, yra sukūręs kantatėlę vaikams, pagal 1947 m. Kemptene parašytą Rimo Glūdučio, rotatoriu atspausdintą "Eilėraščiai vaikams". ė.

DIEVO MOTINOS DOVANOS

Vokiečiai pasakoja tokį padavimą. Fridrichui Didžiajam karaliaujant, vienas Breslavo vagis apvogė bažnyčią, išnešdamas įvairias votyvas ir kai buvo sučiuptas, teisme teisinosi, esą pats Dievo motina jam tuos daiktus dovanojusi. Prieš skirdamas kartuves teismas atsiklausė paties karaliaus. Karalius pašaukė teologus, kad išaiškintų, ar galimas daiktas, kad Dievo motina vargšui vagišiui bažnyčios indus dovanojusi? Teologai ilgai svarstę nutarė, kad visaip gali būti. Fridrichas galop turėjo vagišiaus likimą pats vienas nulemti, ir jis nulemė sekančiai: "Kaltinamajam mirties bausmę dovanoju, bet mirties bausmę grasindamas uždraudžiu ateityje iš Dievo motinos be kokias dovanas priimti!

FIGHT HEART DISEASE

GIVE HEART FUND

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 19, 1966